

MICHELLE MARLY

DIIVA

—

MARIA CALLAS

Oma aja suurim laulja ja
tema armastuse lugu

Saksa keelest tõlkinud
Kersti Kaljuvee

Originaali tiitel:

Michelle Marly

„Die Diva. Maria Callas -

die größte Sängerin ihrer Zeit und das Drama ihrer Liebe“

Aufbau Taschenbuch, 2020

Tekst © Michelle Marly ja Aufbau Taschenbuch, 2020

Tõlge eesti keelde © Kersti Kaljuvee ja Tänapäev AS, 2021

Toimetanud Marin Vinkel

Kujundanud Angelika Schneider

ISBN 978-9949-85-989-4

Trükitud Tallinna Raamatutrükikojas

www.tnp.ee

*„Ma elasin kunsti nimel,
ma elasin armastuse nimel.“*

GIACOMO PUCCINI „TOSCA“

ESIMENE PEATÜKK

Veneetsia

3. september 1957

„**O**len nii rõõmus, et sa vihmasele ja külmale Edinburg-
hile selja pöörasid, et minu väikesel peol osaleda,“ ütles Elsa
ja tõmbas sõbranna Maria Callase tervituseks oma lopsaka
rinna vastu. Pärlitega kaunistatud, kullana särav doodži müts,
ilmselt originaal kuueteistkümnendast sajandist või veel va-
rasemast ajast, libises Elsa peas veidi viltu. „Sina oled täna
õhtul minu kõige tähtsam külaline.“

„Väike pidu“, Elsa Maxwelli sügisball, mis toimus nooblis
Danieli hotellis, oli Veneetsia filmifestivalide kõrgpunkt ning
seda külastas kogu koorekiht. Marial polnud vaja ümber vaa-
data, teadmaks, et renessansistiilis saalis ümbritsesid teda nii
Hollywoodi prominendid ja uusaadlikud kui ka tõepoolest
siniverelised printsessid ja printsid. Kuid tema oli vaielda-
matult kõigist kõige kuulsam – *diva assoluta*. Sopran, kelle
nime teadsid isegi need inimesed, kes ooperi vastu huvi ei
tundnud. Maailma tuntuim naine, kolmekümne nelja aastane,

atraktiivne, jõukas, ilmselt oma karjääri tipus, kuigi taevas oli sellest hoolimata veel kaugel.

Maria juba seitsmekümne nelja aastane täidlane sõbranna oli rahvusvahelise tähtsusega seltskonnareporter. Kolumnistina otsustas Elsa Maxwell meelelahutustööstuse ja kõrgseltskonna tulevaste väljapaistvate tegelaste tõusu ja languse üle, oli kodus nii Euroopas kui Ameerika Ühendriikides, organiseeris hobuste võiduajamisi, purjetamisretki ja pidusid, septses romantilisi ja äriliite ning tema küllakutset ei lükatud kunagi tagasi, kui oma isiklikku karjääri tähtsaks peeti. Kuid kõigest hoolimata ei olnud Callas sel õhtul siin ainult selleks, et oma kohalolekuga särada – Maria oli tõepoolest sügavalt tänulik hea põhjuse eest, mis oli võimaldanud tal Šotimaa uduvihma eest põgenema pääseda.

Suvi oli olnud raske. Esinemistega seotud vintsutused ja lisaks terve hulk seltskondlikke kohustusi olid Maria juba mõne nädala eest kokkuvarisemise äärele viinud. Kuigi tema arst oli selle mõtte tungivalt maha laitnud, reisis ta siiski Milano La Scala teatriga mainekale Edinburghi festivalile. Šotimaal saavutas ta suurt edu – ja tundis end päev-päevalt halvemini. Neli õhtut pidas ta vastu, hääl ei valmistanud talle tema suureks kergenduseks probleeme. Kui aga ootamatult lisati viies etendus, ütles ta ära. Mitte ainult seetõttu, et järsku tabasid teda külmavärinad, tohutu peavalu ja vereringehäired – põhjuseks oli ka Elsa Maxwelli sügisball, mille aeg uue etendusega kokku langes. Maria oli kindel, et ei suuda järgmise esinemise pingele vastu panna

ja lendas Milanosse, et kõigepealt oma Garda järve ääres soojas pelgupaigas puhata.

Saanud kosutust paarist rahulikust päevast ja olles nüüd ümbritsetud Elsa külalistest, hõljus ta punase vaibaga kaetud, aastasadade vanusest puutrepist üles ruumidesse, milles pidi pakutama peent õhtusööki. Ta oli juba nii paljudest lava-treppidest üles ja alla sammunud, et pidi vaevalt oma jalgadele tähelepanu pöörama ja liikus hingematva elegantsiga – ning kuna ta tegelikult ei näinud prillideta kuigi täpselt, kuhu ta astus, polnud tal ka mõtet vaadata. Üsna lihtne, aga kaunilt istuv riietus, mille ta selleks õhtuks oli valinud, võimaldas tal iseendaga harmoneeruda nii nagu tavaliselt ainult ooperiaaria laulmise ajal: liibuv valge ülaosa ja valgest satiinist mustade täppidega lai lehviv seelik, mille juurde kuulusid lai valge särp ja pikad mustad kindad. Silmatorkavast peakattest oli ta loobunud, tema ainuke kummardus õhtu motole olid sadade küünalde valguses sätendavad smaragdid ja teemandid, mille ta oli lasknud põimida oma ülessätitud juustesse. Ta tundis end imeliselt, eelkõige seetõttu, et tema peegelpilt reetis, et sel õhtul oli ta välimuselt oma iidoliga väga sarnane. Sest Maria oli vaimustatud filminäitlejannast Audrey Hepburnist. Ta küll teadis, et ei saavuta kunagi tolle hirvelikku haprust, aga raudse distsipliiniga oli tal õnnestunud neli aastat tagasi võtta kaheteistkümne kuuga alla peaaegu nelikümmend kilo – sellest ajast saadik oli tal väga sale figuur. Enne seda oli ta oma meeter seitsmekümne kolme sentimeetrise pikkuse juures kaalunud tervelt sada kakskümmend kilo. Praegusel

ajal toetas üks Šveitsi arst tema dieete hormoontablettide, kilpnäärmerohtude ja diureetikumidega, mis mõjusid veelgi tõhusamalt kui silmadega söömine. Et pingutustega saavutatud edu mitte silmist lasta, oli ta lasknud endast valmistada portreed, millel ta nägi välja nagu Audrey Hepburni õde. Kui ta neid fotosid silmitses, valdas teda varem tundmatu õnnetunne: esimest korda elus tundis Maria end oma kehas hästi. See, et nälgimiskuur jättis ta jalad endiselt jässakaks, oli ainus kibedusetilgake, kuid neid oli hea varjata pikkade puhevate seelikutega nagu seegi, mida ta praegu kandis.

Ta langetas suursuguselt pea, tervitas, naeratas. Külalised kogunesid tema ümber, püüdes võita tema tähelepanu. Sisenenud oli diiva.

Mees tema kõrval võttis ühe kelneri kandikult šampanjapokaali ja ulatas selle Mariale. „Sa tahad kindlasti klaasist kinni hoida,“ sõnas Giovanni Battista Meneghini heatahtlikult.

Ta teadis paremini kui keegi teine, kuidas Maria oma sügaval sisimas peituvast häbelikkusest üle saab, sest naine ei joonud sama hästi kui mitte kunagi. Meneghini oli olnud kümme aastat tema mänedžer, kaheksa aastat abikaasa. Ta oli kolmkümmend aastat vanem ja oluliselt lühem kui Maria, kiilaspäine, täidlane ja väga jõukas. Ehitusettevõtja, kes oli suur ooperifänn, oli teeninud oma raha tellisetehastega, leidnud oma kutsumuse aga abielus Callasega. Kuid Maria kartis mõnikord, et selles suhtes läheb temas kaduma naine. Viimasel ajal oli tal üha sagedamini tunne, et mehe hoolitsus lämmatab ta. Too küll hoolitses kõige vajaliku eest, et Maria

saaks sooritada oma esinemised talle omase täiuslikkusega, aga valmistudes oma rollideks ja tegeledes tegelaskujude õndsate tundetormidega, küsis Maria endalt mõnikord, kuidas on lood kirega tema enda elus.

„Kas sa näed seda härrat seal taga?“ Elsa oli tema kõrvale ilmunud, ta näis olevat austusavaldustega ühele poole saanud ja Maria tundis oma käsivarre vastas siidiselt pehmet naaritsastoolat, mida Elsa õhtukleidil kandis. „See on Aristoteles Onassis, maailma rikkaim mees. Tema sõbrad kutsuvad teda Ariks.“

Naisele nagu Maria, kes lehitses meelsasti klatšiajalehti ja liikus pealegi ringi kümne tuhande kõige prominentsema inimese hulgas, ei olnud Elsa külaline tundmatu. Maria oli näinud temast fotosid, kuid kohtunud temaga siiski veel ei olnud. Kui ta silmitses nüüd kaugelt Onassist meeste ja naiste keskel, kes kõik ilmselt tahtsid temaga tutvuda, pani ta tähele, et piltidel ei näinud too välja tõetruu. Ta oli küll lühem, kuid oluliselt atraktiivsem, kui Maria oli endale seda erakordset Väike-Aasia ärimeest ette kujutanud. Ja Onassis kandis smokingut Cary Granti elegantsusega – selles mehes oli midagi, mis lasi tal särada, nagu teeb seda kinnistäht tähetolmus.

„Vähemalt ei näe ta välja, nagu oleks ta Anatooliast,“ lipsas Marial üle huulte.

„Miks ta peaks nii välja nägema?“ küsis Elsa imestunult. „Ta on ju pärit Kreekast. Nagu sina.“

Maria raputas pead. „Ma olen lugenud, et ta on sündinud Türgis. Seal oli kord suur kreeka koloonia, aga inimesed, kes

nende hulgast pärinevad, ei ole sellised nagu Peloponnesoselt või Mandri-Kreekast. Nende kohta öeldakse *tourkosporos*, mis kohe kindlasti ei ole kompliment. Tead, kuna Kreeka on sadu aastaid olnud Osmanite võimu all, ei ole me türklaste vastu just sallivad.“

„Heldeke!“ Elsa vaatas Mariale suurte truude silmadega otsa. „Kas ma tegin vea, et tema sinu lauanaabriks valisin? Ma mõtlesin, et maailma kuulsaim kreeklanna ja kreeklane sobivad hästi kokku ... Oi, seal on markiis de Cadaval! Vaata, milline imeline peakaunistus tal on.“ Mainitud daam kandis pealael tõepoolest ühe Veneetsia kellatorni imitatsiooni.

Maria lasi oma mõttel minna. Loomulikult ei löönud keegi lauas segamini Elsa Maxwelli istumispaijutust – isegi mitte primadonna. Niisiis istub ta muidugi ülirikka reederi kõrvale, õhtusöök lõpeb millalgi ja siis ei kehti kindlaks määratud istumiskohad enam niikuinii. Maria kahetses hoopiski, et Battista tema kõrvale istuda ei saanud – või pigem, et Maria ei saanud istuda mehe kõrvale. Tema mees ei rääkinud peale itaalia keele ühtki teist keelt ja seepärast oli tal Maria rahvusvaheliste sõprade ringis ebamugav. Ka Elsaga inglise keeles peetud vestlust ei olnud ta suutnud jälgida.

Ta vaatas naisele küsivalt otsa ja naeratas.

„Elsa ütles mulle ainult, kus ma söömise ajal istun,“ selgitas Maria itaalia keeles. Ta tõstis klaasi. „Ilusa õhtu terviseks.“

Meneghini lõi naisega kokku ning Maria lubas endale ühe pisikese sõõmu oivaliselt kihisevat šampanjat. Seejuures rändasid ta silmad salaja mehele, keda Elsa talle just oli näidanud.